

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Koli, A., Hänninen, J. & Kolonen, M. (2020) EU:n vaikutuksia työterveyshuollon toimintaympäristöön - Työterveyshoitajilla on tärkeä asema EU:n työllisyyden ja talouden edistäjinä sekä syrjäytymisen ehkäisijöinä. *Työterveyshoitaja*, 2020:1, s. 31 - 33.

TYÖTERVEYSHOITAJILLA ON TÄRKEÄ ASEMA EU:N TYÖLLISYYDEN JA TALouden EDISTÄJINÄ SEKÄ SYRJÄTYMISEN EHKÄISIJÖINÄ

Jokapäiväisessä työterveyshoitajan työssä ei ihan heti tule miettineeksi työskentelevänsä EU:n työllisyyden ja talouden edistämiseksi sekä syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Tarkastuksilla, koordinoinnilla, yritysysteistyöllä ja sairaanhoidolla on kuitenkin oma tärkeä tehtävänsä myös laajemmassa EU:n mittakaavassa. Itse asiassa juuri työterveyshoitajilla voi olla merkittävä käytännön rooli, kun halutaan toteuttaa kansallista Euroopan Unionin strategian mukaista työllisyysohjelmaa.

BRYSELIN VIERAILUKOHEEMME

Artikkelimme pohjaa vierailuumme EU:n päätöksenteon ytimessä, Brysselissä. Tutustuimme ylemmän ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan johtamisen opintoihin liittyen EU:n moninaiseen toimintaympäristöön ja sen vaikutuksiin Suomessa. Suomen EU edustustossa kuulumme EU:n päätöksentekojärjestelmästä sekä ajankohtaisista asioista EU:ssa. Sosiaalipolitiikan erityisasiantuntija Antero Kiviniemi avasi meille sosiaalisektorin kolmea perusulottuvuutta: lainsaadantöytä, poliittista yhteistyötä ja rahoituksellista tukea. Tämän hetken haasteista EU:ssa hän toi esille vallitsevan EU-vastaisuuden ja hajanaisuuden sekä jäsenmaiden erilaisuuden. (Kiviniemi 2018)

EU parlamentissa perehdyimme parlamentaarikon työhön Sirpa Pietikäisen johdolla. Myös Pietikäinen toi esille jäsenvaltioiden ▶

▶ erilaisuuden. Hänen mukaansa yhteisten asioiden edistämisessä tulee parlamentaarikon keskittyä asioihin, joista ollaan edes hieman samaa mieltä, ja vahvistaa näitä yhtäläisyyksiä. Sirpa Pietikäinen on ollut aktiivisesti mukana EU:n terveysohjelmassa. Suurin este Euroopan Unionin yhteiselle terveysohjelmalle on ollut juuri jäsenvaltioiden erilaisuus. Pietikäinen kuvailee, kuinka Euroopan Unionissa on tällä hetkellä 28 Euroopan parasta terveysjärjestelmää, koska jokaisen EU-jäsenvaltion mielestä juuri heidän oma terveysjärjestelmänsä on paras tapa toteuttaa terveydenhuoltoa. Tästä syystä terveysohjelmassa on tällä hetkellä keskitytty yhteisen terveysjärjestelmän luomisen sijaan yhteistyön lisäämiseen harvinaisten sairauksien osalta ja e-terveyden edistämiseen. (Pietikäinen 2018)

Pirkanmaan liiton EU-toimiston erityisasiantuntija Petra Kortelainen kertoi eri rahoituskanavien kytkeytymisestä Eurooppa 2020-strategiaan ja näiden hyödyntämisestä kotimaan hankkeissa. Pirkanmaan liiton toimisto on yksi viidestä suomalaisesta aluetoimistosta Brysselissä. Näiden aluetoimistojen vahvuus on ennen kaikkea lukuisissa kontakteissa ja yhteistyöverkostoissa, sekä EU:n toimintaympäristön tuntemisessa. (Kortelainen 2018)

EUROOPPA 2020-STRATEGIAN VAIKUTUS TYÖTERVEYSHUOLLOSSA

Tormasimme Eurooppa 2020-strategiaan toistuvasti niin parlamentissa, Suomen edustustossa kuin Pirkanmaan liiton toimistossa. Eurooppa 2020-strategia ja sen pohjalta syntyneet jäsenvaltioita velvoittavat lippulaivahankkeet laadittiin vuonna 2010 ohjaamaan Euroopan kehittymistä oikeaan suuntaan. Strategia on alykkaan, kestävä ja osallistava kasvun strategia, jolle annettiin viisi päätavoitetta. Nämä tavoitteet tahtavat työllisyyden lisääntymiseen, tutkimus- ja kehitystoiminnan edistämiseen, syrjäytymisen ehkäisyyn, koulutuksen lisääntymiseen ja kestäväan kehitykseen. Strategian tavoitteet ovat ohjanneet EU:n varainkäyttöä viimeiset 6 vuotta ja ohjaavat sitä vielä tämän vuoden. (Valtiovarainministeriö n.d.) Tällä hetkellä on valmistella jo seuraava toimintakausi 2021-2027. Suomen puheenjohtajuuskausi 2019 tähtäsi omalta osaltaan sujuvaan siirtymään seuraavalle lainsäädäntökaudelle. (EU2019.fi a.)

TYÖLLISYYDEN LISÄÄMINEN

Miten nämä suuret strategiset suuntaviivat ja lippulaivahankkeet sitten näkyvät arjessamme? Muun muassa sote-uudistus ja työkyky politiikka ohjaavat säädökset ovat saaneet alkunsa Eurooppa 2020 strategian pohjalta. Ne ovat Suomen keinoja strategian tavoitteiden saavuttamiseksi. Työllisyyden saralla on ollut esillä mm. OTE-hanke eli "Osatyökykyisille tie työelämään" -hanke, jonka tavoitteena on ollut vahvistaa osatyökykyisten asemaa työmarkkinoilla siten, että he voivat jatkaa työssä tai työllistyvät aiempaa paremmin. Lisäksi tavoitteena on ollut muuttaa asenteita työelämässä myönteisemmiksi ja avoimemmiksi. Hankkeen kautta on osatyökykyisten työmarkkina-asemaa parannettu mm. lainsäädäntömuutoksien sekä uusien toimintamallien luomalla. Tämä hanke on myös tuonut työelämään ison nipun työkyvykkökoordinaattoreita. Työelämässä on nyt lähes 700 uutta asiantuntijaa, jotka etsivät ratkaisuja yhdessä yhteistyöverkostojensa kanssa osatyökykyisten työkyvyn tueksi. (Matti-Wiro & Tiainen 2019.)

.....

"Työterveyshuolto on työn ja terveyden välisen suhteen asiantuntija"

.....

SYRJÄYTYMISEN EHKÄISEMINEN

Syrjäytymisen ehkäisy on yksi EU 2020-strategian ja lippulaivahankkeiden päätavoitteista. Syrjäytymisestä puhuttaessa tulee usein ensimmäiseksi mieleen nuorten tai syrjäseudulla asuvien vanhusten syrjäytyminen. Syrjäytymisestä puhuttaessa on kuitenkin hyvä muistaa myös työttömyyden aiheuttama syrjäytyminen. Työ on sosiaalisuutta ja yleistä hyvinvointia tuova tekijä, joka vahvistaa yhteisöllisyyttä ja osallisuutta. Yksilön kannalta työ tuo taloudellista riippumattomuutta, edistää hyvinvointia ja terveyttä, sekä vaikuttaa myönteisesti elämänlaatuun. Työn voidaan sanoa olevan yksi

Annika Koli

Jenni Hänninen

Mirva Kolonen

suurimmista syrjäytymistä ehkäisevistä tekijöistä. (Sosiaali- ja terveysministerio n.d.)

Moniin syrjäytymistä aiheuttaviin tekijöihin voidaan kuitenkin puuttua työterveyshuollossa. Työterveyshuolto on työn ja terveyden välisen suhteen asiantuntija (Työterveyslaitos n.d.). Työterveyshoitajalla ja työterveyshuollolla yleisesti, jos kella, on käytännön tason tieto ja kokemus siitä, millaista tukitoimia ja missä laajuudessa kukin työkykyongelmainen tarvitsee pysyäkseen työelämässä. On myös muistettava, että työkyky on paljon muutakin kuin työperäisten sairauksien ja haasteiden ratkaisemista. Se on ihmisen kokonaisvaltaista huomioimista ja auttamista elämän kipupisteissä. Työtä tehdään yhteistyössä työpaikkojen kanssa jokaisen työntekijän hyvinvointia ajatellen. Työterveyshuolto onkin avainasemassa myös strategian mukaisen köyhyyden- ja syrjäytymisen ehkäisemisohjelman tavoitteiden saavuttamisessa.

HALLITUSOHJELMAN VAIKUTUS TYÖTERVEYSHUOLTOON JA SYRJÄYTYMISEN TORJUNTAAN

Edellinen hallitus otti Eurooppa 2020 strategian mukaan hallitusohjelman suunnitteluun ja pääministeri Sanna Marinin hallitus jatkaa tätä. «Osallistava ja osaava Suomi – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologistesti kestävä yhteiskunta» sisältää myös Eurooppa 2020 -strategian tavoitteita. (Valtioneuvosto 2019)

Tuoreessa hallitusohjelmassa tuodaan esille luottamuksen ja tasa-arvoisten työmarkkinoiden Suomi. Tavoitteena on maailman paras työelämä, missä jokaisen tiedot ja taidot ovat työelämän käytössä. Haasteita tavoitteiden saavuttamiseen tuo mm. työvoiman väheneminen, mutta toisaalta myös työelämän kasvussa oleva digitaalisuuden murros. Ratkaisuna työvoimapulaan esitetään osatyökykyisten, vaikeasti työllistyvien ja maahanmuuttajien työllistämistä erilaisin toimenpitein. Tavoitteena on lisätä mm. työrauhausta ja kasvattaa osatyökykyisille suunnattu erillinen työkykyohjelma, jolla helpotetaan heidän työllistymistään. (Valtioneuvosto 2019)

Työllisyyttä lisäävien toimien lisäksi on hallitusohjelmassa tarkasteltu otettu työhyvinvointi. Muuttuva työelämä lisää

epävarmuutta osaamisesta ja työpaikkojen säilymisestä. Työ- ja työhyvinvointiohjelman tavoitteena onkin vahvistaa yhteistoimintaa ja luottamukseen perustuvaa työkuultuuria ja hyödyntää teknologiaa. Osana ohjelmaa toteutetaan myös työn, terveyden ja työkyvyn tutkimus- ja kehittämisohjelma. (Valtioneuvosto 2019.)

Istuvan hallituksen työ- ja työhyvinvointiohjelman tavoitteena on vaatimattomasti nostaa työhyvinvointi Suomessa maailman parhaaksi vuoteen 2030 mennessä ja toisaalta pidentää työuria alusta, keskeltä ja lopusta. Tässä onkin Meille työterveyshuollon ammattilaisille haastetta seuraavaksi 10 vuodeksi! ●

Kirjoittajat:

Annika Koli, Työterveyshoitaja, Terveystieteiden tutkimuskeskus (YAMK),
Finla työterveys, annikakoli@outlook.com (yhteyshenkilo)

Jenni Hänninen, Laboratoriohoitaja, Bioanalytiikka (YAMK),
Fimlab Laboratoriot Oy, jenni.e.hanninen@gmail.com

Mirva Kolonen, Lehtori, Terveys- ja sosiaalipalvelut/
Tampereen ammattikorkeakoulu, mirva.kolonen@tuni.fi